

Z NAŠICH REVUI.

Česká revue (roč. XVII., č. 2.): Major inž. K. Mareš uveřejňuje studii určenou pro nejširší veřejnost: „O budoucnosti plynové války.“ —

Nová epocha (roč. III., č. 2) zahajuje soubor článků od —jh— nazvaných „Některé z problémů obrany proti letadlům“. —

Zahraniční politika (roč. III., č. 6): Stanislav Kohn: Provedení rozpočtu sovětského Ruska v hospodářském roce 1922—1923. — Roč. III., č. 7.: Dr. Jar. Skorkovský: Říšská správa německá. V kapitole III. pojednává autor o organizaci německé říšské ochrany.

Nová práce (roč. VI., č. 8): Plukovník Alois Hlída: Vývoj topografického

měření. (I. část: Všeobecná. II.: Vývoj topografického měření v býv. říši rak.-uherské, speciálně v zemích českých.)

Letectví, roč. IV., čís. 4. Toto číslo jest věnováno památce generála M. R. Štefánika: Commandant R. Dangelzer: Štefánik-letec. — Štkpt. B. Starý: Štefánikova česká eskadrila ve franc. letectvu. — Štkpt. A. Charvát: Z mých vzpomínek na gen. Štefánika. — Pluk. g. št. Vl. Fiala: Štefánik na Sibíři. — Zplnomocněný ministr J. Šeba: Štefánikův poslední let. Z dalších článků uvádíme: Kpt. K. Nedoma: Radiotelegrafie vůdcem letadel. — Com. R. Dangelzer: Sesquiplan Bréguet typ 19A-2. — Dr. E. Schneider: O pilotování. Štkpt. Dr. G. Šti-

cha: Příspěvek k teorii vzdušní vrtule. — Dr. Em. Hof: Několik kritických poznámek o měření výškových rekordů zapisujícími výškoměry. — Štkpt. Jul. Philipp: Měřič namáhání křídel systému Klemperer. — Mj. Dr. D. Čapek: O vlivu letu na lidský organismus.

Tn.

Vojensko-technické zprávy č. 3. Toto číslo přináší zvláště bohaté zprávy z oboru chemického, dělostřeleč.-zbrojního a ženijního. Malá je hlídka letecká, která doposud v žádném čísle nepřinesla význačných zpráv, snad proto, že letectví má své speciální časopisy. Z oboru stavební služby zpráv není, rovněž není nic uvedeno z činnosti výzkumného ústavu.

Štkpt. Dr. Ing. Ettel v úvodním článku zajímavě podává chemii bojových látek. Vypravuje o užití dusičných plynů Sparfany 400 let př. Kr., dále o vykuřování měst sirou ve středověku a dochází až k haagské konvenci, která nejasnou stylisací nevyloučila tehdy nepředvídané užívání plynů za útoku. Ukazuje, že ve válce padají mezinárodní smlouvy a že v budoucí válce bude užíváno plynu co nejhornější měrou. V dalším zabývá se chemickým rozříděním jednotlivých plynů.

Ndp. Harlas pokračuje v popisu francouzských metod střelby proti letadlům. Probírá pohyb letadla a obecný rozbor pohybného problému. Stať doložena je schematickými nákresey a výpočty.

Kpt. Ing. Zelinka promlouvá o zamýšleném přezbrojení naší armády opakovacího systému Mauserova. Vyznačuje, že opakováčka Mauserova má mnohem dokonalejší konstrukci a příznivější balistické vlastnosti nežli dosavadní naše Manlicherovka. Uvádí, jak světová válka rozhodla mezi stanoviskem německým (lehká střela, 10 g, velká počáteční rychlost a rasanec) a mezi stanoviskem francouzským (těžší střela, 12,8 g, menší počáteční rychlost, větší konečná energie). Německá lehká střela výborně se osvědčila pro střelbu puškovou z Mauserovy opakováčky, jelikož se stříli průměrně na vzdálenosti malé. Zato tato lehká střela neosvědčila se při střelbě z kulometů, ježto na velké vzdálenosti měla malou dopadovou energii a při střelbě pod velkým elevačním úhlem se převracela. Je tudíž typ těžké střely francouzské jediné výhodný pro kulomety a bude se pomýšleti u nás i na to, zavést jej i u pušky Mauserovy. Článek doložen je pěknými diagramy.

Štkpt. Ing. Böhm udává praktická pravidla pro rychlé vypracování návrhů výpomocných mostů v poli. Zeela správně udává, že ve válce že-

nijní důstojník bude mítí pramálo času, aby prováděl přesný statický výpočet a dimensování výpomocných mostů a že bude nucen více spoléhat na své dosavadní zkušenosti a vyvinutý technický cit. Opirá se tudíž o všeobecně známé válečné mosty systému „Birago“, vyvozuje čísla, o něž nutno zmenšiti nebo zvětšiti rozměry, platné pro mostní materiál systému „Birago“, jde-li o postavení mostů výpomocných. V dosavadním článku uvádí čtyři příklady, jichž správnost počtářsky dokazuje.

Kpt. Ing. Seifert pokračuje ve svém článku o výbušninách. Uvádí tabulky výbuchového tepla, práce v mkg, objem a tlak plynů vzniklých výbuchem různých trhavin. Zakončuje stať praktickou zkouškou trhavin a zmiňuje se o zkoušce gen. Esopa, popsane blíže ve Zprávách veřejné služby technické, r. 1922.

Št. kpt. Kuník v telegrafní hlídce vyzveduje význam nové zesilovací lampy elektronové, „radio-micro“ zvané, vystavené v prosinci min. roku na fysikální výstavě v Paříži. Uvádí, že tato lampa spotřebuje ca. $\frac{1}{10}$ topného proudu lampy dosavadní. Tim je umožněno užívání suchých článků Leclanchéových namísto nynějších choulavých akumulátorů, a tim je umožněno umístiti radiotelegrafické stanice v zákopech. Dále se zmiňuje o krátkých vlnách elektromagnetických, kteréžto články dovozuje četnými diagramy.

Nově vložena je hlídka strojní, kde promlouvá kpt. Ing. Hájek o skalní vrtací výzbroji naší armády. Zmiňuje se, že ve světové válce pro vojenské účely nabylo vrchu užívání lehkých pneumatických vrtáček váhy 10—15 kg a že jako jeden z nejlepších strojů osvědčil se výrobek Škodových závodů (motorkompresor). Uvádí, že poslední dobou některé české továrny (na př. Akmos) chápou se výroby těchto vrtáček, kde doposud dominoval průmysl říšsko-německý a americký.

Následují pak menší zprávy z hlídky automobilní (automobilový vůz na mechanických saních, štkpt. Ing. Mayer), z hlídky letecké (americké letecké bomby), z hlídky dělostřelecké (franc. rady, jak se mají chovati baterie, aby zabránily nepřátelskému zvukoměřictví), z hlídky muniční (náhrada mědi na vodiči kroužky, účinek Hertzových vln na výbušiny). Hlídka patentní uvádí schematické nákresey tlumiče zpětného nárazu u děl, podvozku pro děla se středním obrtlíkem a kapalínové brzdy pro děla se skluznou hlavní.

Zajímavý je článek o výzkumném voj. techn. ústavu v Anglii. Může být

zajisté vzorem pro naše výzkumné oddělení, které zajisté nikdy ho nedosáhne výpravou, organizací a prostředky finančními (ročně ca. 150 mil. Kč).

V polouředních zprávách MNO jest uveden článek o doplňování inženýrského dorostu inženýrskou kolejí, aby zabráněno bylo citelnému nedostatku vojenských inženýrů.

Na konci uvedena je kritika francouzské knihy: O vědecké mobilisaci technické (Les ingénieurs et la guerre, Rane, Paris 1922), přehled technických článků, doposud v různých časopisech vytištěných, a zpráva o všeinženýrské výstavě v r. 1925, na níž má býti vojenská technika čelně zastoupena.

Ing. Ha.

Z CIZÍCH REVUI.

a) *Revue française.*

Revue militaire générale.

Duben 1924.

Cmdt. Grasset: **La guerre d'Espagne.** Válka španělská. Strategie napoleonská, užitá proti národnímu povstání ve Španělsku (v Asturii, Aragonsku a Kastilii).

Lt.-col. Clément - Grandcourt: **Nos indigènes nord-africains dans l'armée nouvelle.** Naši severoafričtí domorodci v nové armádě. (Pokračování.) Důsledky hospodářské. Prostředky administrativní a zákonodárné. Organizace.

Albert Pingaud: **Les débuts militaires de l'armée italienne (1807).** Vojenské začátky italské armády.

Cmdt. Janet: **Deuxième Bataille de Champagne.** Druhá bitva champáňská. Útok X. divise koloniální dne 25. září 1915.

La Revue d'Infanterie.

Duben 1924.

Col. Lemoine: **Étude historique des moyens de combat de l'infanterie.** Historická studie o bojových prostředcích pěchoty. (Pokrač.) Bojový způsob pěchoty od r. 1815. Organizace.

Col. Normand: **Étude sur la fortification de campagne.** Studie o polním opevnění. Organizace terénu na blízku nepřítele a daleko od něho. Dvě prožitá události za světové války.

Travail d'application tactique. Aplikáční práce taktická. Pěchota v boji. Útok na opevněnou posici.

Cpt. Roudeix: **Le problème de la Rééducation physique dans l'armée.** Problém tělesné výchovy v armádě. Dnešní organizace.

Lt.-col. Grandcourt: **La tactique d'après-guerre et ses applications.**

au Levant. Poválečná taktika a její aplikace v Levantě. Počty našeho vojska a všeobecné složení. Charakteristické vlastnosti pravidelného vojska.

Revue de Cavalerie.

Březen, duben 1924.

Un exercice de cadres de grandes unités de cavalerie. Kádrové cvičení velkých jezdeckých jednotek.

Cpt. Oudin: **Opérations de la 2. division de cavalerie.** Operace druhé jezdecké divise v druhé bitvě flanderské od 14. dubna do 1. května 1918.

Col. Lafont: **Le dressage des jeunes chevaux et la balle à cheval.** Výcvik mladých koní.

Cpt. Salmon: **L'emploi de la cavalerie au cours de la manœuvre de Lodz.** Užití jezdecky za manévru u Lodže v listopadu 1914.

Cpt. Boussert: **Actions de cavalerie au Maroc.** Jezdecké akce v Maroku.

Revue d'Artillerie.

Duben 1924.

Gén. Tanant: **Les programmes d'admission aux écoles militaires.** Programy přijímacích zkoušek do vojenských škol. (Saint-Cyr.)

Cmdt. Z.: **Les concentrations de feux.** Soustředěná palba.

Cmdt. Vauthier: **Canon allemand de 77 mm contre avions.** Německé dělo 77 mm proti letadlům (mod. 1916 Kruppův).

Cpt. Justow: **Considérations théoriques sur la durée des tubes.** Teoretické úvahy o trvanlivosti hlavní. (Překlad z němčiny.)

Cmdt. Pichat: **Contribution à l'histoire de l'artillerie française.** Příspěvek k dějinám francouzského děla.

střelectva. Dělostřelectvo za Ludvíka XIV. (konec XVII. století).

Revue du Génie militaire.

Duben 1924.

Gen. Caloni: **Le génie du 11. corps d'armée à Verdun.** Ženie XI. armádního sboru u Verdunu od 23. VI. 1916 do 23. I. 1917.

Col. Norman: **Prise de Novo-Georgiewsk.** Dobyti Novo-Georgievsku Němci v srpnu 1915.

Revue Militaire Française.

Duben 1924.

Gen. Boullaire: **La Division légère automobile.** Divise lehkých automobilů. Vývoj. Problém ostrážný.

Cpt. Thomazi: **La Marine, aile gauche des armées alliées.** Válečné loďstvo, levé křídlo spojeneckých armád.

Col. Tournés: **Notions de bibliographie pour l'étude de l'histoire militaire.** Bibliografické pojmy pro studium vojenské historie.

Lt.-col. Velpry: **Chars blindés et chars cuirassés.** Vozy obrněné a vozy pancéřové. Ofensivní skutečná hodnota obrněných vozů. Skutečný bojový vůz.

Cpt. Perre: **Essai sur la défense contre les chars.** Studie o obraně proti vozům. Vůz proti prostředkům obranným.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 2., 3., 4. z r. 1924.

Rene Sauliol: **L'Armement Français au XVII. siècle.** Francouzská výzbroj v XVII. stol. Výzbroj pěchoty. Vývoj palné a ruční zbraně (č. 2.). Výzbroj dělostřelectva. Děla a možnosti.

Výzbroj jezdeckta (č. 3.). Výzbroj ve Francii od r. 1700 do r. 1789. Pěchota. Dělostřelectvo (č. 4.).

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Duben 1924.

Les opérations de l'armée belge. Operace belgické armády za války světové 1914—1919. Den 5. října 1914.

Lt.-Gen. Hellebaut: **L'appui de l'avant-garde par l'artillerie.** Podpora předvoje dělostřelectvem.

Col. Stroobants: **A propos de l'appui, par les mitrailleuses, de l'infanterie.** Poznámka k podpoře pěchoty kulomety.

Mjr. Jobe: **Le principe de la bataille.** Zásada bitvy. Bitva na hranicích na frontě východní.

Col. van Emelen: **A propos de l'éducation morale des troupes.** Poznámka k mravní výchově vojska.

Cpt. Cmdt. Poiquard: **Le film d'instruction.** Výcvičný film.

Cpt. Sillevaert: **Le radium.**

La Revue Maritime.

Březen-duben 1924.

Girard - Héderer: **L'aviation sanitaire dans la Marine.** Zdravotní letectvo v námořnictvu.

Pariselle: **Les télémètres stéréoscopiques.** Stereoskopické dálkoměry.

Guihéneuc: **L'expédition combinée de la Baltique en 1870.** Francouzská kombinovaná výprava z Baltského moře proti Němcům r. 1870.

Thomazi: **La guerre devant les ports belges.** Světová válka před přístavy belgickými.

b) Revues litevské.

Musu Žininas, vojenský dvoměsíčník č. 16, leden—únor 1924, Kaunas. Obsah: Gen. št. pulk. Boleckis uveřejňuje rozpravu o cvičení z taktiky pěchoty v rámci pluku. Studie jest zpracována podle knihy „Une méthode d'Instruction des cadres“ od Gérina. Gen. št. pulk. Ladyga popisuje vývoj válečného průmyslu za světové války v ústředních mocnostech i ve státech Dohody podle přednášek gen. Klecandy na válečné škole v Praze. — Inžin. pulk. leitm. Šilingas ve článku „Kraj a armáda“ studuje výhody a nevýhody mličního systému. — Major Laurinaitis uveřejňuje rozpravu o názvo- sloví v litevské armádě. — Gen. št. gen.

Radus-Zenkavičius stručně popisuje válečné události v roce 1917. — Pul. leitm. Krancevičius popisuje obrněné vlaky a auta a pojednává o jejich použití. — Pul. leitm. Zadeikis podává popis technických prostředků ve francouzské armádě. — Pul. Bobinskis píše o amerických polních telefonech. — Lékař pulk. leitm. Marcinkus uveřejňuje studii o způsobech, kterak zmenšiti ve vojště počet nemocných trachomem. — Major Steponaitis popisuje hranice Polska s hlediska jejich obrany. — Docent Rimka vypočítává, co Němci zrekvírovali v Litvě. Celková cena zrekvírovaných předmětů jest 338,605,759 marek

podle kursu do 31. III. 1918. — Další články pojednávají o výcviku důstojnictva v litevské armádě a v armádách

sousedních států. Pak následuje přehled cizí vojenské literatury.

Mjr. lit. armády Griganovičius.

c) Revues německé.

Militärwissenschaftliche und technische Mitteilungen.

Červenec a srpen 1923.

Mjr. Krummel Adolf: **Die Wiederherstellung der im Weltkriege gesprengten Eisenbahnbrücke über den Dnjestr bei Zaleszczyki.** Autor liči provedení obnovy železničního mostu přes Dněstr u Zaleszczyki, částečně zničenem za světové války Rusy, přý za vedení francouzských ženijních důstojníků.

Gen. v. v. Ing. Moriz Brunner: **Die Seilbahnen und ihre Verwendung im Kriege.** (Pokračování.) Zakoření prvního dílu: Popis různých druhů lanových drah.

Mjr. v. v. D. Kaiser: **Kriegserfahrungen und die Organisation des artilleristischen Beobachtungs- und Erkundungsdienstes.** Autor byl velitelem dělostřelecké školy ve Wahn (Porýní). Zkušenosti ze světové války jsou mu podkladem k uveřejnění studie o organizaci dělostřelecké služby pozorovací a převýšné. Soudí, že především bude nutno pro tuto službu užiti letectva. Liči pak, které úkoly bude musiti letectvo řešiti ve prospěch dělostřelectva, a jak by se měla provésti organizace letectva se zřetelem k dělostřelectvu. Konečně poukazuje na dosud úplně nevyřešené problémy tohoto odvětví.

Pplk. Camillo Ruggera: **Das Infanterieregiment im Bewegung, Ruhe und Kampf.** (Pokračování.) Příklad aplikační rozpravy na mapě a plánu.

Mjr. Dr. L. Rendulič: **Betrachtungen zur Kampfweise und Organisation der Infanterie.** (Zakonč. II. dílu.) Utvoření palebného pásma u obrance. Utvoření pásma do hloubky u obrance. Technické zesílení u obrance. Úderná síla obrance. Utvoření dalších pásem odporu. Rozčlenění sil obrance.

Gen. v. v. Ing. Karel Padiaur: **Die schwere Fernkampfartillerie der alten österr.-ung. Armee.** (Dokončení.)

Září a říjen 1923.

Pplk. v. v. R. Mayern: **Die Karpathen-Schlacht.** Obsírné vyličení bitvy v Karpatech od polovice ledna do konce dubna 1915.

Mjr. Dr. L. Randulič: **Zur Psychologie der Disziplin.** Pozoruhodný psychologický rozbor o kázní.

Mjr. v. v. Kaiser: **Kriegserfahrungen und die Organisation des artilleristischen Beobachtungs- und Erkundungsdienstes.** (Dokončení.)

Gen. v. v. Ing. Ludv. Pengov: **Die Kämpfe um den Col di Lana, 1915 bis 1916.** Autor byl na počátku světové války velitelem pevnostního dělostřeleckého praporu č. 1 a byl pověřen velením na frontě v Dolomitech v t. ř. podúseku V, hlavního úseku v Tyrolích. Liči obsírně dějiště pozdějších bojů s Italy, jeho opevnění a průběh bojů.

Gen. v. v. Ing. Alois Prochaska: **Die Seilbahnen und ihre Verwendung im Kriege.** II. díl: „Die Berechnung der Seilbahnen“. Pojednává o lanových drahách a jejich upotřebení za války. Pojednání bylo psáno pro známé velké dílo: „Technik im Weltkriege“.

Über Luftschutz. Neznámý autor obrací pozornost vedoucích rakouských činitelů vojenských na obranu proti letadlům a dává pokyny pro ni, ježto rakouské vojsko podle mírové smlouvy nesmí vydržovati vojenské letectví ani na obranu proti letadlům.

Allgemeine schweizerische Militärzeitung.

Roč. 69 (1923) seš. 15 až 17.

(Uvádíme jen důležité.)

Kpt. W. Stammbach: **Die Rückwirkung der militärischen Ausbildung auf das Berufsleben.** Autor odvozuje z vlastností získaných jednotlivci u vojenské účinek v jejich občanském povolání se zvláštním zřetelem na švýcarské poměry.

Red.: **Lehren der Kavallerie-Manöver 1922.** S tímto názvem vydal náčelník švýcarského jezdeckva brožurku, pojednávající o zkušenostech z manévru švýcarského jezdeckva v r. 1922. Z této brožurky uvádí redakce ony části, které se vztahují na všechny zbraně.

Pplk. Werder a kpt. Ferd. Kaiser: **Zur Ausbildung der Truppen-Küchenchefs.** Přimlouvají se více za uskutečnění návrhů pplka Bolligera, uveřejněných v čís. 11. tohoto časopisu.

Red.: **Aus neuen deutschen Reglementen.** Výtahy z nového cvičného řádu německého vojska, zpracované důstojníky švýcarského pěšího pluku čís. 24.

Mjr. Kollbrunner: **Der Ski-Patrouillenlauf Jungfrauoch-Grimsel**

1923. Organizace, provedení a výsledek běhu lyžařských hlinek švýcarské 9. horské brigády v r. 1923.

Roč. 69 (1923) seš. 18—20.

Pplk. Peter Schmid: **Gegen Recht und Gesetz.** Vystupuje ostře proti líknavému doplňování švýcarského vojska a žádá důsledně provedení všeobecné branné povinnosti.

Kpt. Hilfiker: **Ein gefährliches Spiel.** Autor rázně zamítá oficiální vývody, kterými se odůvodňuje oddálení odvodu jednoho ročníku a tím ztráta 20.000 mužů, že totiž tato ztráta bude v brzkou vyvážena zavedením nového lehkého kulometu, a jest názoru, že zívou sílu 20.000 bojovníků nelze prostě nahradit stroji.

Velitelství 24. p. pl.: **Gesichtspunkte für Abwehr von Kampfwagen und Straßenpanzerkraftwagen.** Pojednává o upotřebení útočné vozby a obrněných aut a o boji, který třeba proti nim vésti.

Red.: **Material oder Moral?** Podává vývody německého plukovníka von Tayssena v jeho spisku téhož názvu. Tayssen sestavil na základě francouzských publikací válečné zkušenosti a dochází k závěru, že Francouzové cení mrtvý materiál více než materiál lidský. Sám pak je zastáncem bezohledného útočného ducha a klade větší váhu na boj lidmi než materiálem. Redakce odvozuje pak ponaučení pro švýcarskou armádu.

Kpt. Toggweiler: **Zur Wehrpflichtfrage.** Autor připojuje se k názorům oněch, kteří jsou proti opatřením švýcarské spolkové rady, jež oddálila odvodů o jeden rok, a klade přísnější tělesné požadavky na nováčky.

Mjr. Fr. Hunziker: **Tarnung-Camouflage-Mimicry.** Krátká stať o zastírání, jehož se za světové války hojně užívalo hlavně proti leteckému pozorování.

Mjr. M. Sulser: **Zu der Frage unserer Truppen-Küchenchefs.** Autor souhlasí s vývody pplka Bollingera v čísle 11 o otázce náčelníků polních kuchyní.

Roč. 69 (1923) seš. 21—26.

Mjr. Siegrist: **Neuerungen für kriegsgemäße Gefechtsschießübung.** Popis uspořádání a působení elektrického zařízení na polních střelnicích ve Švýcarsku.

Kpt. gen. št. Frick: **Schweizerische Taktik.** Velmi zajímavý rozbor možných válečných případů pro Švýcarsko a z jeho zvláštního postavení politického i zeměpisného plynoucí zvláštní taktiky, kterou autor nazývá „švýcarskou“

Red.: **Das Begegnungsgefecht.** Krátký výťah článku francouzského oplka. Alléhauta v „Revue Militaire générale“ o boji na setkanou.

Militär-Wochenblatt.

Roč. 108, čís. 6.

Gen. von Altmann: **Der Feindbund der Zukunft.** Stručná, tendenční stať, misty nikoliv přiléhavá, ve které se autor snaží dokázat, kterak je Německo obklopeno budoucími nepřáteli. Srovnává mírovou smlouvou ponechanou námezdni armádu o 100.000 mužích s brannou mocí států, Německo obklopujících.

Mjr. Wolfgang Muff: **Für eine Militärpädagogik.** Autor srovnává vychovatelský úkol důstojníka rak. uh. armády s důstojníkem nynější německé námezdni armády a míní, že důstojník nynější armády musí plnit daleko obtížnější úkol, než tomu bylo dříve. Jest nutno, aby po stránce vychovatelské byl cvičen již ve vojenské škole důstojnické, k čemuž podává autor pokyny.

Red.: **Militärpolitisches aus den Vereinigten Staaten von Amerika.** Krátký přehled vojenské situace Spojených států severoamerických od ledna až do května 1923.

Gen. von Zewel: **Gedanken eines britischen Offiziers über den Zukunftskrieg.** Stručný výťah zlatou medaili významané práce o válce budoucnosti, vypsane anglickou sjednocenou společností pro vojenské vědy.

Fz.: **Zur Infanteriegeschützfrage.** Polemisuje se studii téhož názvu, uveřejněnou v č. 29, roč. 107 a č. 2—3, roč. 108.

Roč. 108, čís. 7.

Red.: **Militärpolitisches aus Südosteuropa.** Pojednává o některých vojenských otázkách z doby od ledna až do června 1923 Československa, Rakouska, Maďarska, Rumunska a Jugoslavia.

Mjr. W. Muff: **Für eine Militärpädagogik.** (Pokračování.)

Red.: **Fliegermanöver in Frankreich.** Stručný nástin průběhu a výsledku francouzských leteckých manévru na jaře 1923.

Roč. 108, čís. 8.

Gen. v. v. von Kuhl: **Die englisch-französische Offensive im Jahre 1915.** Podává stručný obsah 9. svazku: „Les offensives de 1915, knihy franc. gen. Palata: „La grande guerre sur le front occidental“ a polemislje částečně s jeho vývody.

Red.: **Militärpolitisches aus Belgien.** Stručný náčrt soudobé situace vojenské a politické.

Mjr. W. Muff: **Für die Militärpädagogik.** (Dokončení.)

Pplk. v. v. W. Foerster: **Der Krieg der versäumten Gelegenheiten.** Polemisuje s obsahem knihy gen. Hoffmanna: „Der Krieg der versäumten Gelegenheiten.“

Red.: **Douaumont 1916.** Výňatek z 8. svazku: „Douaumont 1916“ od V. Beumelburga, celkového díla: „Schlachten des Weltkrieges.“

Roč. 108, čís. 10.

v. A.: **Deutschland und der Weltfeind.** Tendenční články proti Francii a proti míru ve Versailles.

Red.: **Militärpolitisches aus Sowjet-Russland.** Povšechný vojenský a politický přehled Ruska za dobu od 1. května do 31. července 1923.

Gen. v. v. von Altrock: **Der Durchbruch bei Brzeziny am 24. November 1914.** Stručný obsah knihy téhož názvu od Dr. jur. Eilsbergera.

Gadow: **Die militärische Lage in Ostasien nach der japanischen Katastrophe.** Pojednává o důsledcích, které bude mít poslední veliké zemětřesení v Japonsku na vojenský rozvoj tohoto císařství a dochází k závěru, že při známé obětavosti Japonců nutno — přes oběti, které si katastrofa vyžádala — vojenskou situaci považovati za nezměněnou.

Neumann-Neurode: **Die Kampfwweise der Infanterie auf Grund der neuen Ausbildungsvorschrift für die Infanterie vom 26. 10. 1922.** Pojednává o knize téhož názvu majora Hüttmanna a uvádí hlavní zásady IV. dílu: Útok ve válce pohybné.

Mjr. W. Muff: **Hinhaltendes Gefecht.** (Pokračování.) xy.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Almanach letectví 1924. Vydal Svaz čs. pilotů. Praha 1924, 8°, str. 179, váz. cena 25 Kč.

Vydávaje tuto informativní příručku, chce Svaz čs. pilotů obeznámiti širší veřejnost o stavu letectví v naší vlasti. V čele almanachu je posmrtná vzpomínka na tragicky zahynulého našeho ministra války M. R. Štefánika. Ministr veřejných prací A. Srba naznačuje, jaké úlohy čekají na letectvo v roce 1924 (subvence pro velké linie mezistátní letecké dopravy přes Prahu a pro československou státní aerolinii, zřízení leteckého spojení lázní českých se slovenskými, zřízení některých linií vnitrostátních). Ministru národní obrany Udržalovi je vodítkem heslo: „Vzduch je naším mořem“. Vybudujeme-li náležitě svou aviatiku, bude nám dostatečně přístupný celý svět. Autor vidí v letadlu nejen prostředek k nejvydatnější obraně vlasti, ale také prostředek k pokoji, míru a k pacifismu. — Gen. inž. F. Kolářik nastiňuje stručně a výstižně význam vojenského letectví a probírá povšechně úlohy aviatiky. Nadporučík pilot J. Hamšík seznamuje nás s podmínkami pro výcvik pilotů, s osnovou a postupem výcviku v pilotní škole v Chebu. — Mimo tyto základní články obsahuje almanach veliké množství informativních statí, jako podmínky pro dosažení pilotského diplomu, seznam diplomo-

vaných pilotů, kontrolní předpisy pro letadla, schematicismus úřadů čs. letectví, československého aeroklubu a svazu čs. pilotů, jich účel, organizaci Masarykova leteckého fondu, organizaci a základní stanovy „Fédération aeronautique internationale“ (F. A. I.) v Paříži, předpisy pro jmenování oficiálních měřičů, druhy rekordů stanovené F. A. I., základní ustanovení pro letecký závod rychlostní o cenu presidenta republiky v r. 1924, seznam letecko-odborných časopisů, letišť, letecko-dopravních společností, letadlového a pomocného průmyslu v nejčetnějších státech a m. p.

Vítáme vydání této knihy, jejíž pečlivá a krásná úprava, množství zdařilých obrazů, nízká cena spolu s vybraným a poutavým obsahem budou ji klestiti cestu a rozmnoží zájem o nejnovější dopravní prostředek, jakož i zájem o jeden z nejdůležitějších válečných prostředků. —xy—

Legionářská literatura. O francouzských legiích bylo u nás doposud velmi málo psáno. Pozornost těch, kdo se obírali studiem zahraničního odboje na evropském západě, obracela se především k akci politické, která měla své středisko v Národní radě v Paříži a jen podružně dotýkala se při tom též vojenské stránky našeho hnutí ve Francii. Francouzské legie jsou data velmi

starého; vznikají současně s legiemi ruskými hned v prvních počátcích světové války r. 1914. Legionářů francouzských bylo ovšem daleko méně a doplnění jejich bylo nejobtížnější otázkou v organizování našeho odboje na západě. Hlavní příčina byla ta, že francouzská fronta nebyla přímo frontou rakouskou a nemohlo se tudíž počítati s vlastním přívilejem rakousko-uherských zajatců, z jejichž řad se zorganizovaly v Rusku a v Itálii celé československé divise. Počet legionářů mohl se z původní setniny rozšířiti teprve tehdy, když politické a technicko-vojenské poměry umožnily aspoň částečnou dopravu československých dobrovolců z Ruska, Srbska, Rumunska a Severoamerické Unie do Francie.

Ačkoliv se legionářské formace ve Francii nevyrovnaly počtem ani ruským, ani italským, přece měly vlastně od konce r. 1917 až do sibiřské anabase v naší zahraniční akci největší význam politický. Tvořily od prosince r. 1917 jádro autonomní československé armády, od Francie oficiálně uznané, jejíž částí byl od počátku osmnáctého roku i čsl. armádní sbor na Rusi. Jelikož však zamýšlený transport ruských legií do Francie se neuskutečnil a konflikt s bolševiky postavil naše legie na Rusi před nové úkoly, jež přivodily organizování vlastní samostatné čsl. armády v Rusku, zůstala armáda francouzská, dosáhnoucí zatím síly jedné brigády, jen torsem původně projektovaného velkého vojenského tělesa.

Historie francouzských legií má dvě hlavní, samostatné a od sebe oddělené fáze, dobu české setniny v Cizinecké legii a pak dobu československého vojska. O první době máme dosud jedinou práci francouzského legionáře Emila Ullrycha: **S Francií za svobodu světa** (Čestí dobrovolníci ve francouzské armádě — Cizinecká legie — 1914-1918). Str. 128, S 15 obrázky. Praha-Smichov 1920. Nákladem Stanislava Minaříka. — Autorem této práce jest dobrovolce, jenž stál u kolébky české setniny „Nazdar“ a prodělal s ní téměř všechny boje od r. 1914 do července 1918, kdy byla konečně česká setnina z Cizinecké legie propuštěna a značně zdecimována, byla pak zařazena v Darney do 22. čsl. pluku. Autor psal sice především své vlastní zápisky, ale posloužil při tom dobře kronice celé setniny. Hlavně při popisech bojů nepustil nikdy se zřetele obraz celku, sebral pečlivě všechna potřebná data, statistiku pzdělých, vyznamenaných, uvedl je i jmény a p. Živé a barvitě jeho líčení, zpestřené zachycením vlastních dojmů a bystrým pozorováním okolí, upoutává pozornost čtenářovu a překonává tak se zdarem určitou jednotvárnost

polního života na frontě a v zákopech. V třiceti kapitolách, chronologicky seřazených, předvádí nám autor vznik setniny v Paříži a její výcvik v Bayonne, prvé uplatnění se v zákopech Champagne, přechod do Artois a hlavně významný boj u Neuville Saint Vaast, Targette a Carency pod Arrasem 9. května 1915, jenž se stal historickou chloubou české setniny. Poté následuje brzy nový útok u Souchez, pak další posílení služba v Alsasku, podzimní boje v Champagni, oddech ve Verberie u Paříže; počátkem šestnáctého roku pochod k Oise, odtud na Sommu, velký boj u Belloy en Santerre v červenci 1916, služba v Pikardii. V sedmáctém roce prodělává česká setnina opět boj u Auberville u Remese, drží posice na pověstném Chemin des Dames v úseku Craonneském, v srpnu bojuje u Verdunu. Osmnáctý rok zahajuje se bojem u Fliery, jihozápadně od Met, následuje pochod na Amiens, těžký boj u Bois d'Haugard a konečně v létě r. 1918 poslední boje české setniny u Soissons a na Aisné. Jako dodatek přidána jest i stručná zmínka o boji u Terronu, kde ve 22. čsl. pluku znovu se osvědčila chrabrost posledního zbytku těch vojáků staré setniny „Nazdar“, kteří, jako příslušníci Cizinecké legie, byli vlastně jedinými „legionáři“ v čsl. zahraničním vojsku.

Popis bojů a života na frontě doplňuje autor na několika místech i různými dokumenty (rozkazy velitelů, dopisy legionářů a p.). Politických zmínek je v knize, psané vojákem a věnované výhradně vojenské činnosti, ovšem poskrovná. Zato ty, jež jsou uvedeny, mají své místo a význam. Hned v prvé kapitole jest několikařádkový referát o schůzi české kolonie v Paříži, konané dne 29. července r. 1914, jejímž výsledkem bylo založení setniny „Nazdar“. Resoluce zněla: „Všichni zbraně schopní do boje, druzí slabší a starší pomáhají Francii podle svých sil a jak humanita vyžaduje“ (Str. 8.) A druhá kapitola jest zakončena slovy: „Jaká to byla krása, diviti se na ty hochy, kteří tak dlouho čekali na tento okamžik a opouštěli ženy, děti, milénky, vše, všechno, aby se oddali hlasu svého svědomí a šli tam, kam je posílala česká výchova a všeobecná humanita.“ (Str. 11.) Tyto a podobné zmínky, zdánlivě nepatrné a jen mimochodem zaznamenané, jsou zajisté jasným a výmluvným svědectvím o tom, jak naše osvobozená akce národní byla hned od prvních počátků nerozlučně spojena s myšlenkou svobody všelidské, s ideály obecné civilizace a humanity, jak to také jménem celého zahraničního odboje krásně vyjádřil oficiální manifest Masarykův.

vydaný Českým zahraničním komitétem v Paříži dne 14. listopadu r. 1915.
Dr. F. Steidler.

Löschner-Dostal: **Kapesní vojenská příručka**, II. vydání 1923, Čes. Budějovice, nákl. vlastním.

Příručka chce být učební pomůckou pro mladší důstojníky, frekventanty důstojnických a poddůstojnických škol, jakož i pro poddůstojníky a vojiny. Jako taková je vázána na podrobná ustanovení dosud vyšlých a k zániku

určených starých služebních předpisů. Dosud vyšlé předpisy jsou však vesměs v prozatímním znění a podléhají stálým změnám a doplňkům. Příručka, která obsahuje výňatky z těchto předpisů, ovšem rychle zastará; mladý důstojník, rotmistr, voják chce ji však užívatí delší dobu a čerpá z ní pak mylné poznatky.

Nemůže-li příručka vůbec nikdy nahraditi služební předpis, jest užívání detailní příručky v nynější přechodné době přímo škodlivé. Hn.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Col. Tournès: **Notions de bibliographie pour l'étude de l'histoire militaire**. (Rev. Mil. Française, Avril 1924, str. 70 a d.)

Bibliografie historie jest pomocná věda historická, jejímž účelem jest vyhledávání dokumentů. Každý, kdo podniká historické studie, potřebuje ji nezbytně, poněvadž není historie tam, kde není dokumentů.

Než počneme pracovat, položíme si vždy tyto předběžné otázky:

1. Existuje o problému, jež chci studovat, dosti dokumentů?

2. Mohu k řešení problému přispěti něčím novým a hodnotným?

Zodpovíme-li tyto otázky kladně, je práce podnikaná možná a prospěšná.

Jest zřejmé, že první podmínkou jest znáti bibliografii historie. Autor podává praktické pokyny, vztahující se k vojenským dějinám Francie, Německa a Anglie v době od roku 1789 až po naše dny. Zkoumá nejprve vyhledávání tisků, pak pramenů rukopisných. První uloženy jsou v knihovnách, druhé v archívech.

Kdokoli se rozhodne ke studiu vojenské historie ve svrchu uvedené periodě, musí nejprve sáhnouti ke dvěma bibliografiím německým: Pohlerově a Scharfenortově. Francouzové bibliografie toho druhu nemají.

Dílo Pohlerovo (J. Pohler: *Bibliotheca historico-militaris. Systematische Übersicht der Erscheinungen aller Sprachen auf dem Gebiete der Geschichte der Kriege und Kriegswissenschaft seit Erfindung der Buchdrucker-kunst*. Leipzig, Lang, 1887—1899, 4 svazky) jest bibliografie všeobecných vojenských dějin od doby vynálezu knihtisku. Jest pochopitelné, že dílo takové nemůže být úplně. Ale předností Pohlerovy práce jest, že to, co

přináší, udává přesně. Jejím nedostatkem je, že nemá abecedního rejstříku.

Sbírka Scharfenortova (*Quellenkunde der Kriegswissenschaften für den Zeitraum 1740—1910*. Berlin, Mittler, 1910, IX a 1463 stran; druhý svazek za léta 1910, 1911, 1912) jest stejného rázu, má však menší časové rozpětí, není také zcela úplná, a je v ní mnoho chyb. Někde jsou zaměněna jména autorů, jinde jsou nepřesné tituly nebo nesprávná data. Její výhodou však je, že má dva rejstříky, jmenový a věcný. Přes své nedostatky jsou však obě díla veledůležitá a poskytnou v prvním okamžiku literaturu velmi hojnou.

Poněvadž však jest třeba skoro vždy míti na zřeteli také dějiny všeobecné a pak i jiné dějiny speciální (diplomatické, koloniální atd.), obrátíme se po vyčerpání předcházejících prací (a týká-li se naše studium Francie) ke čtyřem velikým sbírkám. Především jest to velmi bohatá knihovna francouzského ministerstva války, která má dva katalogy: tištěný (*Catalogue imprimé des livres de la Bibliothèque du Dépôt de la Guerre*. Paris, Imprimerie nationale, 1883—1896, 9 svazků) s abecedním rejstříkem a přehledem prací anonymních a psaný katalog metodický, abecední autorský a titulů prací anonymních. Druhá veliká sbírka jest v národní knihovně pařížské (*Bibliothèque nationale*), která má čtyři katalogy, dva tištěné a dva psané. První jest *Catalogue de l'histoire de France publiée par le département des imprimés de la bibliothèque nationale* (Paris, Imprimerie nationale, 1855—1895, 12 svazků), metodický s rejstříkem abecedním. Dva svazky jsou věnovány vojenské historii, jež sahá až do r. 1895. Tento katalog jest doplněn psaným rejstříkem prací anonymních. Druhý katalog týká se všech

tisků: Catalogue général des imprimés de la Bibliothèque nationale, který má dosud 75 svazků a sahá až k písmenu I. Po svém ukončení bude mít pravděpodobně asi 150 svazků. Katalogy psané jsou dva, jeden podle jmen, druhý věcný.

Po prozkoumání těchto dvou velkých knihoven sáhne ke dvěma významným bibliografiím: Caronově a Brière-Caronově. První (P. Caron: *Bibliographie des travaux publiés de 1866 à 1897 sur l'histoire de la France de puis 1789*, Paris, 1907, 6 svazků) jest sestavena metodicky a obsahuje nejen knihy, ale i články revuí a periodik. Jejím pokračováním je dílo druhé (G. Brière et P. Caron: *Répertoire méthodique de l'histoire moderne et contemporaine de la France*, Paris, Rieder), jež má dvě části: první sahá od r. 1898 do 1906, druhá od r. 1910 do 1912. Jest tedy v jejich díle mezera čtyř let.

Přesto, že po prozkoumání těchto tří sbírek budeme mít po ruce velmi mnoho materiálu, nesmíme ještě zapomenouti na čtvrtou bibliografii, totiž Lorenzovu (O. Lorenz: *Catalogue de la librairie française*), v níž pokračuje Jordell (*Catalogue annuel de la librairie française*). Jest uspořádána abecedně, má však metodické tabulky; vychází každoročně od r. 1840 a poslední svazek vyšel r. 1920 s knižní produkcí z r. 1915.

Všechny sbírky jsou časově omezeny. Nám však musí jíti o to, abychom znali všechno až do chvíle, kdy pracujeme. Co se Francie týče, sáhne k pohodlné a praktické: *Bibliographie de la France*, *Journal général de l'imprimerie et de la librairie*, která vychází týdně a přináší zprávy o všech knihách, které vyšly ve francouzských nakladatelstvích s rejstříkem jmenným a metodickým. Nevýhodou této bibliografie jest, že neudává také článků z revuí a periodik.

Tento zvláštní problém článků v revuích a časopisech dá se vůbec velmi nesnadno řešit. Historikové mnohdy nazývají revue hřbitovem, do něhož se články hluboko pohřbívají. Bibliografických pomůcek k jejich exhumaci téměř není. Pokud se problému ve vojenské historii týče, radí autor: pro dobu od 1825—1870 prohlédneme pečlivě dvě veliké revue: *Journal des sciences militaires* a *Spectateur militaire*, pro dobu moderní *Revue des armées étrangères* a *Revue d'histoire*, a doplníme práci prozkoumáním odborných revuí

vojenských (*Revue d'Infanterie*, *Revue de Cavalerie* atd.), velkých revuí všeobecných (*Revue des Deux Mondes*, *Revue de Paris* atd.), kde obyčejně rejstříky vydávane po desíti letech práci usnadňují a konečně revuí historických speciálních (na př. *Revue de la Revolution française*). Při této práci nám bude velmi prospěšná revue: *Polybiblion*, revue bibliographique universelle, organe de la société bibliographique de Paris, která jest rozdělena na dvě části: kritickou, kde jsou články, recenze a referáty o knihách, a část technickou, která jest vlastně metodickou bibliografií knih, které vyšly ve Francii a v cizině, článků z hlavních revuí francouzských a cizích, publikací učebních společností a velikých žurnálů. *Polybiblion* jest pomůcka velmi cenná a vychází od roku 1868 až do dneška. *Revue historique* podobně přináší od r. 1876 seznamy článků z hlavních revuí francouzských a cizích.

Pokud se pramenů německých týče, použijeme především známého díla Dahlmann-Waitzova (*Quellenkunde der deutschen Geschichte*, Leipzig, Dietrich, 7. vyd. 1906, 1020 stran). Je to repertoár metodický, jasný a bohatý, který sice nemá speciální vojenské historie, prokáže však nicméně velmi dobré služby. Doplníme jej časopisem: *Jahresberichte der historischen Gesellschaft* (Berlin, Mittler), jenž se vztahuje k dějinám celého světa a vychází od roku 1878. Jeho bibliografie jest metodická i kritická. O publikacích, které vyšly až do poslední chvíle, se informujeme v Hinrichově pololetním katalogu (*Hinrichs Halbjahrs-Katalog der in deutschen Buchhandel erschienenen Bücher, Zeitschriften, Landkarten u. s. w. mit Registern nach Stichwörter und Wissenschaften, Voranzeigen von Neuigkeiten, Verlags- und Preisänderungen*, Leipzig, Hinrich), který vychází od r. 1893, jest rozdělen abecedně a má metodický rejstřík. V letech 1910 až 1919 vycházel čtvrtletně a týdně (*Hinrichs Vierteljahr-Katalog nach Wissenschaften geordnet. — Wöchentliches Verzeichnis der erschienenen u. der vorbereiteten Neuigkeiten des deutschen Buchhandels*) a byl rozdělen metodicky. Z vojenských odborných revuí jest nutné prozkoumati *Militär-Wochenblatt* (v Scharfenortovi excerptován od roku 1843) a *Vierteljahreshefte* (v němž excerptován od r. 1904).

Co se týče Anglie, obrátíme se především na britické museum, jehož knihovna má nejobsáhlejší bibliografický katalog světa. Jest to: *General Catalog of the British Museum Library* o 600 svazcích. Katalog jest uspořádán podle slovníkového systému, t. j. v abecedním, jmenem katalogu jsou zařazena také abecedně hesla, pod nimiž jsou utříděna díla toho neb onoho obsahu. Některá z nich jsou skutečnými, vyčerpávajícími bibliografiemi. Jest to dílo neobyčejně cenné. Katalog sahá až do r. 1920 a jest doplněn dvěma pracemi: G. K. Fortescue: *Subject Index of the modern Works added to the Library of the British Museum in the Years 1881—1915*. London, Longmay, 1922, 6 svazků, a od téhož autora: *Subject Index of the modern Books acquired by the British Museum in the Years 1916—1920 other than those relating to the European War*. London, Longmay, 1922. Poněvadž toto poslední dílo nepřináší nic o dílech válečných, lze doufat, že britické museum připravuje zvláštní bibliografii války světové. Pro běžnou knižní produkci uchýlíme se pro informaci k měsíční publikaci: *The Bookseller, a Newspaper of British and Foreign Literature*, jež jest uspořádána metodicky s abecedním rejstříkem.

Kromě těchto všeobecných bibliografií vojenských dějin existují bibliografie zvláštní pro určitý sujet. Pro dobu napoleonskou jmenujeme dílo Kirchheisenovo: *Bibliographie des Napoleonischen Zeitalters einschließlich der vereinigten Staaten von Nordamerika*. (Berlin, Mittler, 1908—1912, 2 sv.) Jest to bibliografie všeobecná, metodická, která obsahuje nejen knihy, ale také články revuí a periodik. Jest to repertoár přesný, hojný a prokáže cenné služby. O válce 1870—71 máme dvě bibliografie francouzské: A. Schulz: *Bibliographie de la guerre franco-allemande (1870—71) et de la Commune de 1871*. Catalogue de tous les ouvrages publiés en langues française et allemande de 1871 à 1885 inclusive. (Paris, Soudier, 1886, 126 stran)

a Cmdt Palat: *Bibliographie générale de la guerre de 1870 à 1871. Répertoire alphabétique et raisonné*. (Paris, Berger-Levrault, 1896, IX a 581 stran.) Obě jsou více méně zastaralé a dnes nestačí; zvláště první jest neúplná.

Dílo Hanoteau et Bounot: *Bibliographie des historiques des régiments français*. (Paris, Champion, 1913, XIV a 534 str.) inventarizuje dějiny francouzských pluků až do vzniku světové války. Co se týče bibliografií války světové, odkazují na článek kpt. R. Wolfa: *Francouzská bibliografie světové války a jejích bibliologické třídění* (Časopis čs. knihovníků, Roč. I, č. 8—9) a téhož autora článek: *Kde a jak jsou uloženy dokumenty světové války* (Důstojnické Listy, roč. IV., 1924, č. 2. a 3.), v nichž jest předmět vyčerpán úplně, než v této studii. Sluší jen dodat, že *Bibliothèque et Musée de la guerre* vydává od r. 1922 měsíčník: *Bulletin mensuel de documentation internationale*, v němž registruje metodicky a velmi jasné publikace o světové válce a jejích následcích. Společnost válečných dějin vydává od r. 1923 *Revue d'histoire de la guerre mondiale*. Jest to čtvrtletník velmi důležitý, přinášející studie, dokumenty, zprávy kritické a články a čerpá pravidelně ze 70 periodických časopisů francouzských a cizích.

Vyhledávání pramenů tištěných je vždy složitější a choulostivější než pramenů psaných v archívech, kde historikovi stojí ku pomoci archiváři, kteří usnadňují jeho práci.

Každé vážné studium vojenské historie po r. 1789 podmiňuje nezbytně prozkoumání tří archívů pařížské: v ministerstvu války, archív národní a v ministerstvu zahraničí. Výbornými pomůckami při tom jsou: Schmidt: *Les sources de l'histoire de France depuis 1789 aux archives nationales* (Paris, Champion, 1907, 238 str.) a P. Caron: *Manuel pratique pour l'étude de la Révolution française* (Paris, Picard, 1912, XV a 294 stran). O archívech německých a anglických se autor nezmiňuje. Wf.

b) německá.

Landfried Otto, Obstlt.: *Der Endkampf in Mazedonien 1918 und seine Vorgeschichte*. (4. Beiheft zum 107. Jahrg. des Militär-Wochenblattes.) Berlin 1923. — 8° str. 33, jedna mapka. Cena neudána.

Krátká studie podává vývoj událostí od druhé polovice r. 1916 (bulharská ofensiva, jejímž nepřiznivým výsledkem byla ztráta města Bitolje, příznivým výsledkem pak posunutí levého bulharského křídla až na dolní Strumu

a opanování území Kavalského) až do toho okamžiku, kdy se zhroutila macedonská fronta středních mocností. Autor se vynasnažil vyličiti zvláště činnost vrchního velitelství 11. německé armády, podati obraz tehdejších rozháraných poměrů v bulharském vojstě a vypsati boje počínající 15. IX. 1918 a končící všeobecným ústupem k Dunaji. Gen. Scholtz, byv ustanoven velitelem úseku na levém dunajském břehu od Železné brány do Silistrie, odevzdal velení rak.-uherskému generálu Kövessovi, který se zbytky rak.-uherských a německých vojsk ustoupil za Sávu a Dunaj. —xy—

Hierl Constantin, Obstlt.: **Der Weltkrieg in Umrissen.** II. Teil. Charlottenburg, Verlag „Offene Worte“ 1924. 8°, str. 129, 3 přílohy, 2 náčrtý v textu. Cena váz. 8.25 zl. m.

Obsahem druhého dílu jsou operace na všech válečných frontách od polovice září r. 1914 až do polovice dubna r. 1915. Autor uvádí nejprve situaci, jak se jevila u německého vrchního velitelství a rozebírá po té kriticky jednotlivé válečné události na každé frontě. Zvlášť zajímavě jest podána kritika hospodářského života tohoto časového období a pak autorovy úvahy o německé propagaci.

Objektivního líčení událostí není vždy dosaženo; německé ovzduší, ve kterém autor své dílo psal, způsobilo, že ve věcné a správné kritice jsou na četných místech i vášnivé výpady proti bývalým soupeřům.

Strizlivému čtenáři bude kniha dobrou orientační pomůckou. —xy—